

МІСЦЕ ТА РОЛЬ ФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ В ПРОЦЕСІ РОЗВИТКУ КУЛЬТУРНИХ ТА КРЕАТИВНИХ ІНДУСТРІЙ

О.І. Хромова кандидат філософських наук, доцент
Державний університет інфраструктури та технологій

Ключові слова: культурні індустрії, креативні індустрії, формальна освіта, неформальна освіта, полікультурне середовище.

В сучасному світі наразі спостерігається інтенсифікація всіх цивілізаційних процесів: глобалізації, масових міграцій населення, соціальної мобільності, розвитку інформаційних технологій та подальшого переходу освіти й певних галузей економіки (рекламного бізнесу, ІТ-сфери тощо) в онлайн формат, що дає можливість навчатися та працювати без прив'язки до конкретної країни разом з представниками різних національностей. Це перетворює розвинені суспільства в полікультурні спільноти, де співіснують представники різних етносів, релігій, соціальних статусів, носії різних мов та культурних цінностей. Україна не є виключенням, проблеми міжкультурної взаємодії для нашої країни ніколи не втрачали актуальності.

Однією з головних тенденцій розвитку як глобального полікультурного світу в цілому, так і українського суспільства зокрема протягом останнього десятиліття є стрімкий розвиток культурних та креативних індустрій, які стають в постіндустріальних країнах рушійним фактором економічного зростання. У визначенні ЮНЕСКО цей термін застосовується в тих галузях, які поєднують у собі створення, виробництво та комерціалізацію змістів, які є нематеріальними і мають культурний характер. Ці змісти, як правило, захищені авторським правом, і можуть приймати форму товару або послуги. Залежно від контексту, культурні індустрії також можуть називатися креативними індустріями, хоча деякі фахівці проводять певну межу між цими поняттями. Поняття креативної або культурної індустрії тісно пов'язано з концепцією креативної економіки, яка набуває поширення з початку ХХІ століття для позначення передусім творчих галузей, які продукують сьогодні велику кількість товарів та послуг, створюють робочі місця для великої кількості людей, активно використовують цифрові технології та залежать від інновацій.

На тлі тієї ролі, яку сьогодні відіграє розвиток креативної індустрії в глобальних економічних та політичних змінах, актуальними стають проблеми якісної освіти для представників креативних індустрій. Поряд з формальною класичною університетською освітою зараз велику популярність набуває неформальна освіта, яка часто не потребує дуже багато часу, але іноді, особливо в сфері креативної індустрії, виявляється такою, що більш відповідає викликам сьогодення та практичним завданням у відповідній галузі. Чи робить це формальну освіту у вищих

навчальних закладах фактично не потрібною в культурних студіях? Чи має вона сенс задля отримання сучасних творчих професій?

Проблемою нашої вищої освіти і сьогодні є погана інтегрованість в ринок. Немає постійного діалогу з працедавцями, університети не відстежують реальні потреби сучасних підприємств та кампаній щодо знань та навичок майбутніх фахівців. До того ж, саме креативні напрямки економіки дуже швидко розвиваються. Процес створення в університетах освітньо-професійних програм не відповідає цим темпам. Університети не гнучкі за своєю природою і тому це ставить під сумнів їх здатність якісно навчати сучасним спеціальностям. Натомість в останні роки з'явилося багато варіантів альтернативної, неформальної освіти (приватні курси, в тому числі онлайн, інноваційні навчальні агенції), які дають необхідні практичні навички, знайомлять з новими трендами в тих чи інших креативних напрямках, при цьому в доволі стислі терміни. Проте, і альтернативна освіта має багато недоліків.

Отже, чи потрібна в подальшому людині формальна університетська освіта для оволодіння творчими професіями, щоб реалізовувати себе в сфері креативної індустрії? На нашу думку, в певних галузях вона й надалі буде відігравати важливу роль. Наприклад, в архітектурі та урбаністиці, образотворчому мистецтві. Натомість, в сферах реклами, дизайну, фотографії, моди має сенс неформальна освіта. Тут люди пройшовши певний курс, розрахований на набагато менший час, і отримавши практичні навички, можуть одразу просуватися в професії.

Проте, не слід забувати, що класична університетська освіта покликана давати базові теоретичні знання, на які вже можна нанизувати все інше, та формувати базові гуманістичні цінності, які мають задавати координати життя та самовизначення особистості. І це навряд чи можна замінити короткостроковими курсами та студіями. Однак, для того, щоб відповідати викликам часу в нестійкому світі, який постійно змінюється та вимагає все більших навичок швидкої адаптації від членів суспільства, формальна освіта сама має набувати нових форм, вдосконалюватися концептуально та розвиватися у взаємодії з провідними фахівцями певних ринків та галузей.